Силабус освітнього компоненту
«СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ»

Освітньо-професійна програма: усі ОП університету
Спеціальність: усі спеціальності університету

Структурний підрозділ	Кафедра географії та методики її викладання, природничо-економічний факультет
Викладач: 	**ПІБ:** Касіяник Ігор Петрович **Посада:** завідувач кафедри географії та методики її викладання, **Науковий ступінь;** кандидат географічних наук **Вчене звання**: доцент **E-mail:** terrapodolika@gmail.com **Робоче місце:** навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), 6 ауд. (кафедра географії та методики її викладання). **Профайл викладача** https://geo.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/kasiianyk-ihor-petrovych/
Викладач: 	**ПІБ:** Матвійчук Борис Валерійович **Посада:** асистент кафедри географії та методики її викладання **Науковий ступінь:** **Вчене звання**: **E-mail:** matviychuk.borys@kpnu.edu.ua **Робоче місце:** навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), 6 ауд. (кафедра географії та методики її викладання). **Профайл викладача:** https://geo.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/matvijchuk-borys-valerijovych/
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.kpnu.edu.ua/user/index.php?id=25762
Статус дисципліни	Вибірковий освітній компонент професійної підготовки
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години	4 кредити ЄКТС / 120 год.
Мова викладання	Українська
Форми здобуття вищої освіти	Денна, заочна
Політика дисципліни	**Академічна доброчесність**. Передбачається, що у процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи відповідальність їх порушення згідно Кодексу академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

	Відвідування занять. Передбачається, що здобувачі вищої освіти систематично відвідуватимуть лекційні та практичні заняття, проявлятимуть старанність та відповідальність до навчання, вчасно виконуватимуть поставленні завдання, відпрацьовуватимуть пропущенні заняття. **Ініціативність здобувачів вищої освіти**. Передбачається, що здобувачі вищої освіти проявлятимуть ініціативність та старанність у виконанні завдань самостійної роботи.
Що будемо вивчати?	Наукові уявлення про геопросторову організацію соціального життя суспільства і його взаємозв'язок з економічними, політичними, демографічними і ін. факторами.
Чому це треба вивчати?	Метою освітнього компоненту є: вивчення основних понять, термінів і змісту соціальної географії, історико-географічних особливостей формування соціальної сфери на теренах України.
Яких результатів можна досягнути?	Оцінювати сучасний рівень і характер соціальної інтеграції країн, складати регіональні комплексні соціально-географічні характеристики країн і окремих регіонів.
Як можна використати набуті знання та уміння?	Формування нижчезазначених компетентостей сприятиме ефективному функціонуванню майбутніх фахівців у розмаїтті навчального та професійного середовища, мобільності і конкурентоспроможності на ринку праці: ✔ володіння знаннями про предмет, об'єкт і завдання соціальної географії як науки, практичну цінність та зв'язок з іншими дисциплінами суспільного і природничого циклу, а також її місце в системі наук; ✔ мати уявлення про основні аспекти функціонування соціальної сфери України та її підгалузей: житлово-побутової, культурно-освітньої, наукової-дослідної, релігійної тощо; ✔ визначати регіональні диспропорції рівня соціального розвитку; ✔ вміння аналізувати соціально-географічні явища та процеси, ✔ давати пояснення особливостей та виявляти фактори їх територіального поширення й геопросторової організації, ✔ описувати соціально-географічний сферу території (міста, району), ✔ правильно орієнтуватися в потоці соціально-географічної інформації.
Зміст дисципліни	Змістовий модуль 1. Тема 1. Теоретико-методологічні засади формування соціальної географії України. Тема 2. Теоретичні засади соціальної географії. Тема 3. Населення України. Тема 4. Демографічна ситуація в Україні Тема 5. Соціально-побутовий комплекс України. Тема 6. Культурно-освітній комплекс України. Тема 7. Географія релігії (сакральна географія) України Тема 8. Географія неблагополуччя України. Тема 9. Методологія і методика соціально-географічних досліджень людського розвитку Тема 10. Проблеми нерівномірного соціального розвитку і депресивності окремих регіонів України
Методи навчання	Лекції з елементами дискусії, бесіди, з демонстрацією відеоматеріалів та їх обговоренням. Самостійна робота з підготовки усних виступів 3 теоретичних питань, реферативні доповіді, ессе й презентації. Дистанційний метод навчання в інформаційній системі MOODLE.
Інформаційне забезпечення	1. Білецький М. І. Соціальна географія : навч. посібник / М. І. Білецький, І. В. Ванда, Л. І. Котик. – Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. – 328 с. 2. Гукалова І. В. Якість життя населення України: суспільно-географічна концептуалізація: монографія / І. В. Гукалова. – К.: ДП «Друкарня МВС України», 2009. – 174 с.

<table>
<tr><td></td><td>3. Влах М., Котик Л. Теорія і методологія географічної науки: навч. посібник. - Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2018. - 344 с.
4. Людський розвиток в Україні: інноваційний вимір / За ред. Е. М. Лібанової. – Київ, 2008. – 383 с.
5. Мезенцев К .В. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація: сонографія / К. В. Мезенцев, Г. П. Підгрушний, Н. І. Мезенцева. – К.: ДП «Прінтсервіс», 2014. – 160 с.
6. Основи соціальної географії : навчальний посібник / Л. М. Нємець, К. Ю. Сегіда, Н. В. Гусєва. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 235 с.
7. Соціальна географія: підручник / за ред. Л. Нємець та К. Мезенцева. – Київ : Фенікс, 2019. – 304 с.
8. Соціальна географія: словник-довідник / М. І. Білецький, І. В. Ванда, Л. І. Котик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – 164 с.
9. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії: підручник / О. Г. Топчієв. – Одеса : Астропринт, 2009. – 544 с.
10. Шаблій О. І. Основи суспільної географії / Fundamentals of Human Geography: підручник для студ. вищих навчальних закладів / О. І. Шаблій. – 2-ге видання. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 296 с.
11. Шевчук Л. Т. Соціальна географія: навчальний посібник / Л. Т. Шевчук. – Київ : Знання, 2007. – 349 с.
12. Яворська В. В. Регіональні геодемографічні процеси в Україні: монографія / В. В. Яворська. – Кам’янець-Подільський: Аксіома, 2013. – 384 с.</td></tr>
<tr><td>Обсяг дисципліни (години) та види занять</td><td>Денна форма здобуття вищої освіти: лекції (20 год.), практичні заняття (20 год.), самостійна робота (80 год.).
заочна форма навчання: лекції (8 год.), практичні заняття (8 год.), самостійна робота (104 год.).</td></tr>
<tr><td>Система оцінювання результатів навчання</td><td>Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється згідно Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями) від 30.01.2021, №11-ОД.
Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з освітнього компоненту базується на принципах систематичності, комплексності, об’єктивності, обґрунтованості, диференційованого підходу.
Система оцінювання передбачає активну роботу здобувачів вищої освіти впродовж семестру та отримання ними оцінки за практичні заняття, модульну контрольну роботу, самостійну роботу, екзамен, сума яких складає підсумкову рейтингову оцінку за освітній компонент.
<table>
<tr><th colspan="3">Поточний і модульний контроль
(100 балів)</th><th>Сума</th></tr>
<tr><td colspan="3">Змістовий модуль 1</td><td rowspan="3">100</td></tr>
<tr><td>Поточний контроль</td><td>МКР</td><td>СР</td></tr>
<tr><td>60 балів</td><td>30 балів</td><td>10 балів</td></tr>
</table>
Поточний контроль. Обрахунок підсумкового рейтингового балу поточного контролю (r_k) здійснюється за формулою:
$$r_k = (0,05 \times r_k^c + 0,4) \times \hat{r}_k,$$
де r_k^c – середня оцінка навчальної діяльності здобувача вищої освіти на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля, тобто частка від ділення суми всіх оцінок на їх кількість (беруться оцінки від 4 до 12, отримані на навчальних заняттях та оцінки, отримані після ліквідації</td></tr>
</table>

здобувачем вищої освіти поточної заборгованості, а $\hat{r}_k$ – встановлений максимально можливий бал оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача вищої освіти за результатами поточного контролю з урахуванням її вагомості.

Модульна контрольна робота. Мета її написання – виявити рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти.

Модульна контрольна робота. Модульна контрольна ЗМ 3 складається з теоретичних питань трьох рівнів складності: І рівень (1 питання) – 10 балів, ІІ рівень (2 питання) – по 10 балів. Максимально можлива оцінка за модульну контрольну роботу – 30 балів. Робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі вищої освіти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Максимально можлива оцінка за модульну контрольну роботу – 30 балів. Такого рівня робота має бути виконана грамотно і акуратно. Відповіді на питання контрольної роботи повинні бути повними, вичерпними, містити власні роздуми і приклади.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Контроль за самостійною та індивідуальною роботою відбуватиметься у формі перевірки географічної номенклатури, робота над якою розвиває навички індивідуальної роботи та практичного застосування знань студента з навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за самостійну роботу складає 10 балів. Максимальна оцінка за виконану роботу – 10 балів. Оцінювання самостійної роботи: «0» – робота не виконана, «1-2» - незадовільно, «2-5» – задовільно, «5-8» – добре, «8-10» – відмінно. У 7 семестрі максимальна можлива оцінка за самостійну роботу складає 5 балів. Оцінювання самостійної роботи: «0» – робота не виконана, «1-2» – задовільно, «3-4» – добре, «5» – відмінно. За правильну відповідь нараховується 0,2 бали, за неправильну – 0 балів. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з освітнього компоненту здійснюється відповідно до таблиці:

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	**Оцінка за шкалою ECTS**	**Екзаменаційна оцінка за національною шкалою**	**Національна залікова оцінка**
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
67-74	D (задовільно)	задовільно	
60-66	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)		

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях	Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12. Початковий (понятійний): - здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих терміні та відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні» (1 бал); - здобувач мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти відповідь у підручнику (2 бали); - здобувач намагається аналізувати на основі володіння елементарними знаннями і навичками; робить спроби виконання завдань і дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом (3 бали). Середній (репродуктивний): - здобувач володіє початковими знаннями; орієнтується у поняттях і визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні у нього труднощі (4 бали); - здобувач знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості висновки за алгоритмом, але його висновки не логічні, не послідовні (5 балів); - здобувач розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати матеріал, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами (6 балів). Достатній (алгоритмічно дієвий): - здобувач правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми (7 балів); - знання здобувача досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; виконувати різні види аналізу, його відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати (8 балів); - здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички (9 балів). Високий (творчо-професійний): - здобувач володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси (10 балів); - здобувач володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності; спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності;

	оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію (11 балів); - здобувач має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою, самоосвітою; логічно та творчо викладає матеріал в усній і письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах (12 балів).
Поточний контроль	Практичні завдання, самостійна робота
Підсумковий контроль	Модульна контрольна робота
Локація	Згідно з розкладом